

Koroška narečja

Koroška narečja delimo v štiri glavne skupine: **ziljsko, rožansko, obirsko-selsko, podjunsko (ki sega tudi preko današnje meje)**. Seveda pa velja: Vsaka vas ima svoj glas.

Na Zili

Ziljsko narečje se govori v skrajnem zahodnem delu slovenskega govornega ozemlja - v njem najdemo tudi besede iz italijanščine, saj so ziljski furmani hodili daleč naokrog. Ziljščino lahko tudi beremo v obliki pesmi: Marija Bartoloth, Pa Zila še vesčes šemi.

V Rožu

Rožansko narečje ima svojega literarnega ubesedovalca že pri bukovnikih: Andrej Šuster Drabosnjak in njegove igre in pesmi so izzvale tudi Andreja Kokota, da je napisal Pastirjeve rajme. Rožanska ljudska pesem je dobila svojo glavno zastonico v pesmi Nma v čriez jizaro.

Na Obirskem in v Selah

To narečje v gorah - nekateri govorijo kar o selški republiki in kapelških grapah - je zelo dobro raziskano.

V Podjuni

Milka Hartman (Pesmi z libuškega puela) pa Pokržnikov Luka sta literarna ustvarjalca v podjunščini. Gre za narečje, ki je ohranilo še arhaično podobo tako imenovanih nosnikov (nazalov) in se razteza preko današnje državne meje še po Dravski, Mežiški in Mislinjski dolini.

Besedila

Narečni primeri starejših govorcev so eden iz Doba pri Pliberku, eden iz Šentjakoba v Rožu, eden iz Lepene, zadnji pa z Zilje.

• **Dob (podjunsko narečje)-**

Mbárt je tûj ádn pr'išu k aněj,
álte, t'ǎk, pud váknǎ, pun'ǒči,jeli-te,
poá pa t'ǎk, víǎda, pûǎbi s trúcal:
g'ǎr mi 'ǒpri al pa n'ǎtǎr ma spústi.

Enbart je tudi eden prišel k eni
tako, pod okno, ponoči,
po(tlej) pa tako ve(š)da, pobi so trucali:
gor mi odpri ali pa noter me spusti.

• **Šentjakob (rožansko narečje); naglas in ö (= ozki e) po avtorju, q = k**

...Biv sǎm še an m vad pub an'ah
1 alǎ pa 12 lit, qǎ so bǎl'i
Francozǎ v Rožǎ, vond'ǎr pa žö
dro d'oǎol star, da dro dor'
še vse punam, bu je löta 1813.

Bil sem še mlad pob enih
11 ali pa 12 let, ko so bili
Francozi v Rožu, vendar pa že dro
odovolj star, da še vse dro dobro
pomnam, bilo je leta 1813.

• **Lepena (obirsko narečje)**

Pǒb je pa ž'ǎbru d'ol:
Huspǒt spuvedníq, mate r'ǎt q hǎn
pulǎníq, j?s sǎm pa vbóh
hrěšǎnq, mam r'ǎt ǎn léšǎnq.

Pob je žebрал doli:
Gospod spovednik, imate rit ko en
polovnik, jaz sem pa ubog
grešnik, imam rit (ko) en lešnik.

• **Bistrica na Zilji (ziljsko narečje)**

Zanab'art paléda bǎvǎ pǎčásn
zǎd, pûǎšla jǎ vs'ǎ tǎk'ǎ nágvǎ
v'ǎ. Těnf! Dá mu cǎbǎla, pa
možl'ǎ jǎ pǎdu z galídǎ zǎdǎ zn'ak!

Zaenbart pogleda bavha počasno
zad, pošle je vse tako naglo
pašlo. tenf! Da mu cebalo, pa
možlje je padel z golido zad vznak!